Hukuk Bölümü 2010/172 E. , 2010/252 K.

- 1774 SAYILI KIMLIK BILDIRME KANUNU UYARINCA VERILEN PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI

  - KİMLİK BİLDİRME KANUNU (1774) Madde 15
  - KİMLİK BİLDİRME KANUNU (1774) Madde 2

"İçtihat Metni"

Davacı : A.Ç.

Vekili : Av. H.K.

Davalı : Fatih Kaymakamlığı

O L A Y : Fatih Kaymakamlığının 24.10.2008 günlü, 2008/1581 sayılı idari yaptırım kararı ile, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2. maddesinin ihlal edildiği nedeniyle ASTORİA isimli otelin işleticisi olan davacıya 250 YTL idari para cezası verilmiş; durum 27.10.2008 tarih ve 1581 sayılı yazı ile davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, para cezasının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

FATİH 2. SULH CEZA MAHKEMESİ: 15.12.2008 gün ve Müt. No: 2008/1950 sayı ile, ilgili idari para cezasının iptali için ve Kabahatler Kanunu uyarınca mahkemelerine itiraz edilmiş ise de, itiraza konu idari para cezasının 1774 Sayılı Kimlik Bildirim Kanununun 2.maddesine istinaden ve aynı Kanunun 15 maddesi uyarınca verilmiş olan idari para cezası olduğu, 5728 sayılı yasanın 363 maddesi ile değişik 1774 sayılı yasanın 15.maddesinde 2.maddeye aykırılık halinde 250 YTL idari para cezası verileceği, yine 5728 sayılı yasanın 365 maddesi ile değişik 1774 Sayılı Kanunun 18.maddesinde ise, ilgili idari para cezasının mahalli mülki amir tarafından verileceği hüküm altına alınmış olup, itiraz konusu idari para cezasının da bu çerçevede verilmiş olduğunun görüldüğü; Kabahatler Kanununun 2.kısmında ise kabahat türleri açıkça belirtilmiş olup, 40.maddede düzenlenen kimliği bildirmeme suçunda ise, görevle bağlantılı olarak sunulması halinde kamu görevlisine kimliği veya adresiyle ilgili bilgi vermekten kaçmanın veya gerçeğe aykırı olarak beyanda bulunan kişiye bir görevli tarafından verilecek idari para cezasının düzenlenmiş bulunduğu; ayrıca Danıştay 8.Dairesinin 2004/782 E. 2004/3958 K.nolu ilamı ile de, otelde kalan müşteri kayıtlarıyla ilgili idari para cezası verilmesi halinde, itirazı inceleyecek merciinin idare mahkemesi olduğunun açıkça belirtilmiş olduğu; dolayısıyla mahkemece yapılan inceleme neticesinde itiraza konu edilen idari para cezasının kabahatler kanunundan değil de 1774 sayılı kimlik bildirim kanununun 2.maddesine istinaden mahalli en büyük mülki amir tarafından verilen idari para cezası olduğu, itirazı inceleyecek merciinin ise idare mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

İSTANBUL 4. İDARE MAHKEMESİ: 17.02.2009 gün E: 2009/122, K: 2009/204 sayı ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde; "Bu Kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı, aynı Kanun'un 16. maddesinde, Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğu belirtilerek, idari tedbirlerin de, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğunun hüküm altına alındığı; yukarıda anılan yasa hükmü uyarınca; İdari yaptırım kararlarına karşı, yargı yoluna ilişkin idari yargı merciinde dava açılabileceğine ilişkin açıkça hüküm bulunması durumunda idari yargı merciinin, aksi halde adli yargı merciinin görevli olduğunun anlaşıldığı; 1774 Sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 18. maddesinde "(Değişik:29/8/1996-4178/9 md.) 15, 16 ve 17 nci maddelerde belirtilen para cezaları o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur." hükmü yer almakta iken; 08.02.2008 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 365. maddesiyle, 1774 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin "Bu Kanunda belirtilen idari para cezaları, mahalli mülki amir tarafından verilir." şekilde değiştirildiği; dosyanın incelenmesinden; davacının Topkapı Astoria otelde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş-ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmayarak 1774 sayılı Kanuna muhalefet ettiğinden bahisle hakkında dava konusu işlemin tesis edildiğinin anlaşıldığı; bu durumda; 1774 sayılı Kanunda söz konusu idari yaptırım kararına karşı, yargı yoluna ilişkin olarak idari yargı merciinde dava açılabileceğine ilişkin açıkça hüküm bulunmaması nedeniyle uyuşmazlığın adli yargının görevine girdiği sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, bu karar; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi'nin 28.1.2010 gün ve E:2009/14104, K:2010/1203 sayılı kararıyla onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, Sıddık YILDIZ, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 06.12.2010 günlü toplantısında:

I- İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği

kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının; davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece 15. maddede belirtilen hükmün aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden gönderildiği görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, adli yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 1774 sayılı Kanun'a göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

26/6/1973 tarih ve 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nun 2. maddesinde, "Otel, motel, han, pansiyon, bekar odaları, kamp, kamping, tatil köyü ve benzeri her türlü, özel veya resmi konaklama yerleri ile özel sağlık müesseseleri, dinlenme ve huzur evleri, dini ve hayır kurumlarının sosyal tesislerinin sorumlu işleticileri, bu yerlerde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş- ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak, Devlet İstatistik Enstitüsüne, talebi halinde vermek zorundadırlar"; 15. maddesinde (Değişik: 23/1/2008-5728/363 md.), "2, 3 ve 4 üncü maddelerdeki yükümlülüklerden her birine aykırı hareket edenlere ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir" denilmiş; 18. maddesinde; " (Değişik madde: 29/08/1996 - 4178/9 md.) 15, 16 ve 17 nci maddelerde belirtilen para cezaları o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur." hükmü yer almış iken, bu madde son olarak, 23/01/2008 tarih ve 5728 Sayılı Kanunun 365. maddesiyle; "Bu Kanunda belirtilen idarî para cezaları, mahallî mülkî amir tarafından verilir." şeklinde değiştirilmiştir.

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacak olması nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Fatih 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 15.12.2008 gün ve Müt. No: 2008/1950 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 06.12.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.